

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту  
(найменування кафедри)

**РЕФЕРАТ**  
**кваліфікаційної роботи**  
**на здобуття освітнього ступеня бакалавр**  
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»  
(шифр та найменування спеціальності)  
за освітньою програмою «Облік і аудит»  
(назва освітньої програми)  
  
на тему: «Облік і контроль запасів  
(на прикладі ТОВ «ЕНЕРДЖИ ДІДПІ»)»

**Виконавець:**

студентка ФМОІТ група 41

Неделку Олена Олександрівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

\_\_\_\_\_  
/підпис/

**Науковий керівник:**

к.е.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Добрунік Тетяна Пилипівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

\_\_\_\_\_  
/підпис/

**Одеса 2021**

## ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

**Актуальність теми дослідження.** Для здійснення господарської діяльності підприємствами всіх форм власності та галузей економіки використовуються виробничі запаси, які є найбільш важливою та значною частиною активів підприємства. З одного боку, сформовані виробничі запаси забезпечують постійність, безперервність та ритмічність діяльності підприємства, гарантують його економічну безпеку, а з іншого – виробничі запаси на рівні великих промислових підприємств потребують великих капіталовкладень. Виробничі запаси є однією із найважливіших складових активів підприємства. Їм належить особливе місце у складі його майна та до того ж вони мають значну питому вагу в структурі витрат діяльності. Від ефективного використання матеріальних запасів залежить величина прибутку підприємства та швидкість обороту вкладеного капіталу. Разом із тим, наявність виробничих запасів обов'язково враховується при визначенні результатів господарської діяльності підприємства та при висвітленні інформації про його фінансовий стан. Все це в свою чергу вимагає повної, об'єктивної, своєчасної та достовірної інформації про наявність, надходження та вибуття виробничих запасів, яку може надати раціонально організована система бухгалтерського обліку та контролю. Тому актуальність дослідження проблемних питань удосконалення обліку, і контролю виробничих запасів підприємств не викликає сумніву.

Проблемні питання обліку та контролю використання виробничих запасів розглядалася такими науковцями, як: Артеменко Н.В., Бондаренко О.М., Бондаренко Н.М., Васільєва Л.М., Ворхлік В.Р., Довга Т.А., Коблянська І.О., Круковська О.В., Малярова С.В., Одношевна О. О., Роева О.С. Смалій Ю.О., Шевченко Л.Я., Шендригоренко М.Т. Проте питання удосконалення обліково-інформаційного забезпечення стану та рух виробничих запасів для прийняття економічно обгрунтованих рішень і попереджень ризику у виробничо-господарській фінансовій діяльності підприємств залишаються злгоденними та потребують подальших досліджень.

**Мета і завдання дослідження.** Метою є дослідження теоретичних та практичних аспектів обліку і контролю запасів на підприємствах, а також обгрунтування можливих шляхів їх удосконалення. Для досягнення мети були поставлені наступні завдання:

- розглянути поняття та сутність категорії запаси в процесі еволюції економічної думки;
- вивчити нормативне регулювання обліку запасів відповідно до національних та міжнародних стандартів;
- окреслити проблемні аспекти обліку запасів на вітчизняних підприємствах;
- вивчити об'єкт дослідження на основі інформації річної фінансової, статистичної звітності та даних внутрішнього обліку господарства;
- охарактеризувати первинні документи з відображення операцій з придбання та використання запасів на підприємстві;

- вивчити практичні основи систематизації в бухгалтерському обліку інформації про рух виробничих запасів на підприємстві;
- проаналізувати динаміку стану та ефективності використання запасів на підприємстві
- визначити теоретичні та практичні аспекти контролю повноти відображення та правильності руху виробничих запасів;
- надати рекомендації щодо вдосконалення облікового процесу взагалі та відображення в системі бухгалтерського обліку запасів

**Об'єктом дослідження** є процес організації обліку, аналізу та контролю за станом формування та ефективного використання запасів для здійснення виробничої діяльності підприємства.

**Предметом дослідження** є теоретико-методичні основи та практичні аспекти обліку і контролю запасів підприємства.

**Методи дослідження.** У роботі були використані такі методи дослідження, як: аналіз - для деталізації і розчленування об'єкта дослідження на окремі важливі складові елементи; синтез - для узагальнення розрізнених аспектів методики обліку, аналізу та контролю запасів; статистичні та аналітичні розрахунки - для дослідження факторної облікової інформації; порівняння - для зіставлення даних підприємства у динаміці; табличний (графічний) - для наочного зображення результатів дослідження; перевірка - для виявлення помилок у досліджуваній інформації; комп'ютерні програми - для відображення більш точної інформації користувачам; економіко-статистичні методи - для систематизації та порівняння дослідженої інформації.

**Інформаційною базою дослідження** є наукові публікації та монографічні видання вітчизняних вчених-економістів та практиків у сфері обліку та контролю, законодавчі акти, положення (стандарти) бухгалтерського обліку (далі – П(С)БО), міжнародні стандарти фінансової звітності (далі – МСФЗ) та інші нормативно-правові акти, матеріали наукових конференцій і досліджень, первинна документація, облікові реєстри та фінансова звітність досліджуваного підприємства.

**Структура та обсяг роботи.** Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (56 найменувань) та 20 додатків. Загальний обсяг роботи становить 83 сторінки. Основний зміст викладено на 77 сторінках. Робота містить 13 таблиць, 25 рисунків.

**Публікація та апробація результатів дослідження.** За результатами дослідження опубліковано тези: Неделку О.О. «Проблемні аспекти документування та обліку виробничих запасів»

## ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретико-методичні основи обліку виробничих запасів та їх місце у загальній системі роботи підприємства»* розглянуто сутність виробничих запасів як економічної категорії та об'єкту обліку, основні методичні аспекти обліку запасів, їх класифікацію та методи оцінки пр. надходженні, вибутті та на дату відображення у звітності підприємства відповідно до вимог національних та міжнародних стандартів, зазначено проблематику відображення в обліку операцій із виробничими запасами, акцентовано увагу на основні недоліки документального оформлення.

У другому розділі *«Організаційно-методичні засади обліку запасів ТОВ «ЕНЕРДЖИ ДІДПІ»»* наведено загальну характеристику та організаційну структуру підприємства, проаналізовано основні види його діяльності, основні елементи виробничо-ресурсного потенціалу, результативні показники ведення фінансово-господарської діяльності, досліджено організацію первинного обліку виробничих запасів, а також розглянуто систему ведення синтетичного та аналітичного обліку виробничих запасів.

У третьому розділі *«Аналіз та контроль за операціями із використання виробничих запасів»* окреслено основні завдання економічного аналізу забезпеченості та використання виробничих запасів підприємства, проведено горизонтальний аналіз наявності запасів, визначено їх структуру, досліджено ефективність використання матеріальних ресурсів на підприємстві та визначено тип фінансової стійкості підприємства, розглянуто організацію системи внутрішнього контролю за використанням виробничих запасів, а саме визначено основні завдання та етапи проведення внутрішньогосподарського контролю запасів, порядок проведення інвентаризації виробничих запасів, розглянуто найбільш характерні помилки з обліку, документального оформлення запасів, наведено шляхи удосконалення обліку, формування аналітичного обліку за додатковими властивостями виробничих запасів, представлено механізм обліково-аналітичного забезпечення управління виробничими запасами та контролю на ТОВ «ЕНЕРДЖИ ДІДПІ».

## ВИСНОВКИ

Розглянувши та проаналізувавши організацію обліку, аналізу та контролю виробничих запасів підприємства можна зробити наступні висновки:

1. Запасами є активи, які утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності; знаходяться в процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг, а також управління підприємством. Запаси визнаються активом, якщо існує вірогідність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з їх

використанням, і їх вартість може бути достовірно визначена. Виробничі запаси поділяють на наступні види: сировина, матеріали, паливо тара, тарні матеріали, запасні частини, будівельні матеріали, сільськогосподарського призначення.

2. У роботі було порівняно нормативно-правові документи з питань методики бухгалтерського обліку запасів – Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 9 та Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку № 2. Такий порівняльний аналіз показав, що саме міжнародний стандарт дає підприємству більше свободи щодо ведення бухгалтерського обліку, дає змогу обґрунтовувати свої дії на застосуванні бухгалтерами професійного судження. Але і в нього є недоліки перед П(С)БО 9, адже міжнародний стандарт змушує розкривати більш детально інформацію про виробничі запаси, порівняно із національним, тим самим ускладнюючи роботу бухгалтерської служби.

2. Визначено, що до основних проблем з відображення їх в обліку науковці відносять такі: проблеми документального оформлення, забезпечення автоматизованої системи обліку, низький рівень оперативності інформаційного забезпечення управління виробничими запасами підприємств, обмеженість контролю використання виробничих запасів тощо

3. Оцінка запасів здійснюється на трьох етапах їх руху: при надходженні запасів, при їх вибутті та на дату складання балансу. Одержані виробничі запаси зараховуються на баланс за первісною вартістю. Вона визначається залежно від способу їх надходження на підприємство. При відпуску запасів у виробництво, з виробництва, у продаж та іншому вибутті оцінка їх здійснюється за одним з таких методів: ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів, середньозваженої собівартості, собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО), нормативних затрат, ціни продажу. З метою збереження об'єктивності оцінювання запасів в умовах цінової нестабільності вони відображаються в бухгалтерському обліку і звітності за найменшою з двох оцінок: первісною вартістю або чистою вартістю реалізації.

4. Товариство є підприємницьким товариством у формі Товариства з обмеженою відповідальністю, є юридичною особою приватного права, що діє у відповідності до Господарського та Цивільного кодексів України. Підприємство діє на принципах повного господарського розрахунку, самофінансування та самоокупності, має самостійний баланс, розрахункові та інші рахунки в банках, печатки із своїм повним найменуванням, фірмові бланки та інші реквізити. Є платником податку зі ставкою від доходу – 18% та сплатою податку на додану додану вартість – 20%. Поточний бухгалтерський облік, складання звітності, забезпечення контролю за дотриманням фінансової дисципліни здійснює головний бухгалтер. Для ведення бухгалтерського обліку застосовується автоматизована форма обліку (підприємство використовує комп'ютерну програму «1С: Підприємство 8.2»).

5. Підприємство ТОВ «ЕНЕРДЖИ ДІДПІ» нарощує свій виробничо-ресурсний потенціал, майно, яке знаходиться у розпорядженні підприємства (валюта балансу) тільки за 2019 рік має значну тенденцію до збільшення на 2270,9 тис. грн.. тис. грн., що свідчить про значне зростання потенціалу

виробничо-господарської діяльності підприємства. Але результативні показники, а саме чистий дохід від реалізації мають негативну тенденцію.

6. Облік запасів на підприємстві ТОВ «ЕНЕРДЖИ ДІДПІ» ведеться у розрізі таких складових – виробничі запаси. Малоцінні та швидкозношувані предмети, незавершене виробництво, які в обліку систематизуються на відповідних субрахунках, а саме 205 «Будівельні матеріали», 22 «МШП», 23 «Виробництво»

Обліково-інформаційне забезпечення надходження та використання виробничих запасів відповідає загальним вимогам. Відповідно до Наказу «Про облікову політику підприємства» (Додаток ) встановлено такий порядок обліку запасів:

- одиницею бухгалтерського обліку запасів вважати кожне їх найменування;
- облік транспортно-заготівельних витрат вести на окремому субрахунку в цілому, а не за групами;
- у разі продажу, відпуску у виробництво чи іншому вибутті запасів такі методи їх оцінки: FIFO – при відпуску виробничих запасів у виробництво та реалізації.

Основними первинними документами, які віддзеркалюють операції з виробничими запасами, є видаткова накладна, податкова накладна, Акт списання ТМЦ. Придбані та використані виробничі запаси (будівельні матеріали) в умовах автоматизованої системи обліку на підприємстві систематизуються у таких регістрах обліку - у Журналі-ордері та Відомості по рахунку 205 «Будівельні матеріали, оборотно-сальдовій відомості, Обороти по рахунку 205, та формується Аналіз рахунку 20 «Виробничі запаси»

7. Результати аналізу свідчать, що на підприємстві за аналізований період відзначається значне збільшення вартості загальної суми запасів з 388,2 тис. грн. у 2017 році до 2118,2 тис. грн. у 2019 році. Показники ефективності використання матеріальних ресурсів значно погіршились. Так, у 2017 році прибуток на 1 гривню матеріальних витрат складав 46 копійок, у 2018 році він зріс до 3 копійки, а у 2019 відзначається збитковість цього показника, тобто отримано 43 коп. збитку на 1 гривню матеріальних витрат. Таке падіння стало наслідком як зростання матеріальних витрат на підприємстві, так і зниженням обсягів виконаних електромонтажних робіт, що призвело до зменшення прибутку від реалізації. Коефіцієнт оборотності запасів у 2017 році складав 7,88 оборотів, у 2018 році знизився до 5,63 обертів, а у 2019 році до 5,58 обертів. А ось тривалість одного обороту зменшилась.

Розрахунки типу фінансового стану свідчать, що ТОВ «ЕНЕРДЖИ ДІДПІ» знаходиться не у кращому фінансовому становищі, фінансовий стан підприємства є кризовим. За такої умови підприємство не покриває вартість запасів, воно є неплатоспроможним та знаходиться на грані банкрутства.

8. Проведення контролю операцій з обліку виробничих запасів аналізованого підприємства здійснюється в наступній послідовності: перевірка своєчасності, повноти проведення інвентаризації виробничих запасів і контролю виконання договорів з постачальниками й покупцями відповідних

запасів, перевірка надходження виробничих запасів, а саме своєчасності та правильності документального оформлення оприбуткування запасів первинними документами типової форми, контроль вибуття виробничих запасів, підтвердження інформації про фактичні залишки виробничих запасів на складах підприємства, проведення аналізу ефективності використання виробничих запасів на підприємстві.

9. З метою вдосконалення обліку виробничих запасів на ТОВ «ЕНЕРДЖИ ДІДПІ» було запропоновано наступні заходи: внести зміни в порядок проведення інвентаризацій, скласти схему або перелік робіт зі створення та обробки первинних документів зі вказівкою термінів виконання, впроваджувати ефективні форми попереднього й поточного контролю за витратами матеріальних ресурсів, розробити детальні інструкції конкретним виконавцям про порядок і терміни реєстрації даних, а також використовувати систему заохочень і покарань за виконання своїх обов'язків виконавцями, для контролю за відхиленням фактичного залишку матеріалів від встановлених норм запасу і для контролю залишків матеріалів, що знаходиться без руху, почати використовувати на підприємстві сигнальну довідку про відхилення фактичного залишку матеріалів від встановлених норм запасу.

Для формування аналітичного обліку за додатковими властивостями виробничих запасів на складах підприємства необхідно:

- здійснити вибір первинних документів (із затверджених типових форм або розроблення власних) за допомогою, яких будуть оформлятися операції з руху виробничих запасів;
- забезпечити своєчасне документальне оформлення операцій з руху виробничих запасів;
- відповідно до потреб бухгалтерського обліку та управлінських функцій, здійснити групування виробничих запасів на складах;
- зазначити у Наказі про облікову політику методичні прийоми, які будуть відображати методику бухгалтерського обліку виробничих запасів підприємства;
- скласти договори про повну матеріальну відповідальність осіб, які будуть нести відповідальність за збереження виробничих запасів;

## АНОТАЦІЯ

Недєлку О.О. «Облік і контроль запасів (на прикладі ТОВ «ЕНЕРДЖИ ДІДПІ»)»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності  
«071 «Облік і оподаткування»»  
(шифр та назва спеціальності)

за освітньою програмою «Облік і аудит».  
(назва освітньої програми)

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2021.

У роботі розглядаються теоретичні основи сутності та класифікації запасів, нормативно-правове регулювання обліку та оцінки запасів підприємств з урахуванням вимог національних та міжнародних стандартів обліку, організаційні та практичні аспекти контролю за станом та використанням запасів підприємства.

Проаналізовано основні економічні показники розвитку підприємства, динаміку, структуру та ефективність використання запасів, показники прибутковості, діючу систему обліку та методику проведення контролю запасів на підприємстві.

Запропоновано напрямки поліпшення облікового забезпечення систематизації інформації про виробничі запаси на основі удосконалення форм первинного обліку відображення облікової інформації, впровадження внутрішнього контролю на підприємстві.

**Ключові слова:** виробничі запаси, первинний облік, аналітичний облік, синтетичний облік, аналіз, контроль, ефективність

## ANNOTATION

**Nedielku O. «Inventory accounting and control (for instance LTD «ENERGY DDP»)»  
Qualifying work on** obtaining a bachelor's degree in the specialty

«071 «Accounting and taxation»»  
(code and name of the specialty)

for the educational program ««Accounting and audit»».  
(title of the educational program)

Odessa National Economics University. – Odessa, 2021

The work deals with the theoretical foundations of the essence and classification of inventories, regulatory regulation of accounting and valuation of inventories of enterprises taking into account the requirements of national and international accounting standards, organizational and practical aspects of control over the state and use of inventories.

Author analysis the main economic indicators of enterprise development, dynamics, structure and efficiency of inventory use, profitability indicators, the current accounting system and methods of inventory control at the enterprise

We have recommended the directions of improvement of accounting maintenance of systematization of the information on production stocks on the basis of perfection of forms of the primary accounting of display of the accounting information, introduction of internal control at the enterprise

**Keywords:** inventories, primary accounting, analytical accounting, synthetic accounting, analysis, control, efficiency.



